

DESFĂȘURAREA LUCRĂRILOR

După ședința de deschidere, lucrările celei de-a II-a Conferințe Naționale a specialiștilor din domeniul ocrotirii patrimoniului cultural au continuat la vila Ceramica, în cadrul celor patru ateliere. Participanții au fost repartizați în patru grupe, fiecare grupă trecând pe rând pe la fiecare atelier, luând cunoștință de problematica respectivă și exprimându-și opiniile asupra ei.

Întrucât o bună parte din problemele supuse dezbaterilor sunt publicate în paginile revistei, în această prezentare ne vom referi doar la problematica prezentată de moderatorii direct în ședințele respective și, în final, la propunerile rezultate din intervențiile participanților la discuții.

În **atelierul I**, prof. univ. dr. Ion Scurtu, director general al Direcției Generale a Arhivelor Statului, și-a expus opiniile privitoare la cronologia istoriei României, cu precădere a celei contemporane, și la câteva aspecte legate de modul de reflectare a istoriei contemporane în muzee, dintre care am reținut:

— Deși evenimentul de la 1 decembrie 1918 nu a provocat schimbări social-economice, datorită semnificației sale deosebite — pentru prima oară când românii s-au unit în granițele lor naturale — poate fi luat ca reper de început al epocii contemporane a României.

— Pentru reflectarea ei în muzeu, epoca contemporană se poate împărți în trei etape: perioada interbelică (1918—1940, cedările teritoriale), perioada celui de-al doilea război mondial (1940—1947, încheierea păcii) și perioada socialismului totalitar (1948—1989).

— În cadrul fiecărei etape abordarea istoriei să se facă problematic.

— Fiecare muzeu să-și aibă propria personalitate, elementele particulare definitorii, în funcție de patrimoniul deținut sau de evenimentele istorice caracteristice zonei respective.

— Istoria locală să fie integrată istoriei naționale, să fie reprezentat cadrul european și universal care a influențat evenimentele din țara noastră, precum și contribuția României la dezvoltarea civilizației mondiale și la soluționarea unor probleme majore ale epocii.

— Rolul decisiv în prezentarea istoriei în muzeu îl are pregătirea profesională a muzeografului, dar este necesar și un fructuos schimb de opinii, de idei cu alți specialiști.

— În organizarea muzeului sau a unei expoziții temporare să nu se țină cont de conjunctura politică a momentului, muzeograful manifestându-și, astfel, obiectivitatea în redarea tematicii.

— O colaborare permanentă între muzee și arhive, atât pe plan central cât și local, ar fi benefică pentru ambele instituții.

Atelierul II a avut ca temă majoră restaurarea patrimoniului. În acest context, arh. Doina Bubulete a prezentat rezultatele unui studiu privind conservarea integrată a zonei protejate cu valoare istorică a orașului Sighișoara, elaborat de un grup de cercetători din Institutul URBANPROIECT, împreună cu specialiști din Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” și de la Societatea „PROIECT — Târgu Mureș S. A.”. Studiul a cuprins perimetrul zonei protejate, totalizând o suprafață de 145 ha în jurul Cetății Medievale, constituindu-se într-un instrument necesar administrației locale pentru gestionarea corectă a zonei și reintroducerea în practica urbanistică a sistemului regulamentelor de construcții. S-a avut în vedere:

— Protecția și conservarea clădirilor cu valoare istorică și de arhitectură.

— Reorganizări spațiale în zone libere sau destructurate, prin respectarea logicii existentului vecin, promovând o integrare activă a noului și evitând pașișele.

— Protecția și revitalizarea spațiilor plantate clasate sau neclasate sau a altor spații cu valoare ambientală.

— Asanări și complectări în zone dens construite cu respectarea unor reguli și servituți etc.

Tot arh. Doina Bubulete a prezentat studiul «Târgu-Jiu. Protecția zonală — premisă a revitalizării ansamblului monumental „Calea Eroilor”», coordonat de Institutul URBANPROIECT din București. Prin Legea nr. 127 din 1992, adoptată de Parlamentul României, ansamblul era declarat „bun de utilitate publică de interes național”. Studiul a cuprins:

— Delimitarea zonei protejate aferente ansamblului „Calea Eroilor”.

— Studii complementare de specialitate pentru fundamentarea planului urbanistic zonal.

— Elaborarea planului urbanistic zonal și a regulamentului aferent zonei protejate.

— Determinarea potențialului urbanistic de revitalizare a ansamblului și, respectiv, a zonei, cu stabilirea unui program complex etapizat de acțiune.

În cadrul problematicii generale de protejare a monumentelor istorice, arh. Cristina Criștea a prezentat două studii de caz: „Bisericile cu pictură exterioară din Moldova” și „Bisericile de lemn din Maramureș”. Scopul celor două studii îl constituie precizarea unei metodologii de abordare urbanistică în vederea delimitării „zonelor protejate” cu specificarea categoriilor de intervenții permise și a competențelor de avizare, în așa fel încât să fie asigurată protejarea și valorificarea patrimoniului cultural din teritoriul respectiv.

În continuare, Maria Lungu, referent de specialitate în DGPVPCN, a prezentat programul de restaurare și conservare a patrimoniului cultural mobil în anul 1994, care asigură coordonarea activității, în acest domeniu, desfășurate de instituțiile deținătoare de bunuri culturale. Reținem câteva din obiectivele programului:

— Reorganizarea, încadrarea cu posturi noi și dotarea tehnico-materială a laboratoarelor de conservare-restaurare.

— Sprijinirea unor muzee naționale și județene pentru dotarea lor cu instalații speciale de protecție și securitate.

— Elaborarea unor fișe tip FAE pentru activitatea de conservare și, respectiv, de restaurare.

— Urmărirea modului în care muzeele respectă Normele de conservare, reactualizate în 1993, precum și felul în care specialiștii din laboratoarele zonale și muzeale respectă normele de restaurare.

— Elaborarea Statutului restauratorului și conservatorului.

— Urmărirea felului în care restauratorii care au efectuat practică în străinătate testează noile materiale și tehnologii cu care au intrat în contact în acele laboratoare, rezultatele testărilor urmând să fie popularizate în rețea, conform normelor de restaurare.

— Preocupare pentru completarea cu aparatură, instrumentar și materiale de restaurare și conservare necesare unor laboratoare zonale și muzeale.

În referatul „Un experiment — Muzeul Tăranului Român”, prezentat de Ion Ilișiu, director adjunct al muzeului, s-a făcut o retrospectivă a activității de organizare a acestei instituții înființată în 1990, prin preluarea de la Muzeul Satului a patrimoniului ce a aparținut fostului Muzeu de Artă Populară. Refe-

ratul a insistat pe organizarea depozitelor și a evidenței patrimoniului preluat, expozițiile temporare organizate în acești ani, deschiderea primei secțiuni a expoziției permanente intitulată „Crucea la români” și ecoul de care s-a bucurat, obiectivele ce revin acestei instituții, cu precădere pentru salvarea patrimoniului ce se găsește încă în satele românești.

Atelierul III a avut ca obiect de dezbateri probleme legate de cercetarea patrimoniului, managementul în muzeu și sursele de finanțare în activitatea muzeelor. Reprezentantul Direcției Generale Resurse Financiare, Dezvoltare, Gheorghe Hoancă, s-a referit la câteva aspecte financiar-contabile din activitatea muzeelor:

- Necesitatea reintroducerii funcției de custode general, care să țină registrul inventar al întregului patrimoniu al muzeului, la secții urmând să existe extrase de pe acest inventar general.

- Să se realizeze o evidență clară și precisă a pieselor împrumutate altor muzee sau trimise la expoziții organizate în afara sediului muzeului.

- Să se respecte cu rigurozitate procedura de achiziții a bunurilor culturale, iar donațiile să evite clauze împovărătoare.

- Veniturile rezultate din activitatea specifică muzeului (bilete de vizitare, publicații, replici de pe originale, taxe pentru filmări în muzeu etc.) sunt scutite de impozite și TVA; veniturile rezultate din activități economice (bufet, restaurant, transport etc.) sunt supuse impozitării, iar când acestea depășesc suma de 10 milioane lei pe an trebuie plătit și TVA.

- Stabilirea bugetului să se facă în baza unei analize minuțioase a necesităților, intrucât în cursul anului nu se mai pot face treceri de la un capitol la altul.

În cadrul **atelierului IV**, consilierii șefi ai inspectoratelor de cultură din județele Botoșani, Hunedoara și Prahova au prezentat scurte informații referitoare la relația inspectoratelor cu muzeele și monumentele din zonă, insistând asupra dificultăților ce le întâmpină în a acorda sprijinul necesar ocrotirii patrimoniului cultural, în special susținerea materială, datorită insuficienței fondurilor financiare. Aceste dificultăți au crescut în ultimul timp, ca urmare a Hotărârii Guvernului ca de la 1 ianuarie 1994 inspectoratele de cultură județene să fie subordonate direct Ministerului Culturii, ceea ce face ca ele să nu mai poată beneficia de fondurile pentru cultură cuprinse în bugetele administrației locale. În aceste condiții, inspectoratele județene pot sprijini mai mult moral modernizarea activității muzeale și, mai ales, prin supravegherea respectării reglementărilor legislative în vigoare în domeniul patrimoniului cultural. De asemenea, ca organe ale statului în teritoriu, inspectoratele de cultură pot propune și susține în fața consiliilor județene înființarea de noi muzee și case memoriale, pot solicita și sprijinul, inclusiv material, altor comisii și organisme locale ce au legătură cu patrimoniul cultural: învățământul, cultele, poliția, fundații culturale, asociații neguvernamentale, agenți economici pentru sponsorizarea activității culturale.

În privința programului de formare, calificare și perfecționare a personalului de specialitate, Mircea Dumitrescu, director al Centrului de Perfecționare a Personalului din Cultură, a informat că instituția ce o conduce urmează să întocmească un proiect de program în acest sens, ce va fi supus dezbaterii și aprobării Comisiei Muzeelor și Colecțiilor, Comisiei Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, Ministerului Culturii. În esență, se preconizează ca pentru muzeografilor nou angajați să se organizeze un curs de pregătire de 3 ani, la sfârșitul căruia se va acorda o diplomă de atestat, echivalentă cu cea obținută în

urma absolvirii unui curs postuniversitar. Pentru muzeografii cu vechime se vor organiza colocvii, la fiecare 4 ani, absolvirea cărora acordând dreptul de a obține o nouă încadrare salarială. Pentru conservatori și restauratori se vor aduce, de asemenea, unele îmbunătățiri sistemului de pregătire și perfecționare.

Dezbaterile purtate pe marginea fiecărei teme au reliefat anumite neîmpliniri, dificultățile întâmpinate de muzee în activitatea ce o desfășoară. S-au făcut propuneri concrete pentru îmbunătățirea activității în domeniul ocrotirii patrimoniului cultural, din care am reținut:

- Constituirea Societății muzeelor de istorie, care, prin buletine informative, organizarea unei biblioteci documentare și întâlniri periodice, să contribuie la perfecționarea muzeografilor.

- Crearea unor asociații profesionale pe domenii.

- În activitatea ce o desfășoară pentru pregătirea muzeografilor, Centrul de perfecționare să folosească experiența unor muzee în anumite domenii.

- Constituirea unui colectiv de specialiști care să elaboreze un program de strategie în pregătirea și perfecționarea specialiștilor, care să fie supus spre aprobare Comisiei Muzeelor și Colecțiilor.

- Realizarea unei dezbateri în „Revista muzeelor” pe tema perfecționării specialiștilor.

- Înființarea unei facultăți de muzeologie.

- Crearea unui muzeu de antropologie.

- Organizarea unei dezbateri între istorici și alți specialiști din discipline apropiate (artă, literatură, știință etc.), care să stabilească criterii precise de periodizare, eliminându-se subiectivismul.

- Constituirea unui cadru organizat de informare a muzeografilor, conservatorilor și restauratorilor cu cele mai recente realizări pe plan mondial în domeniul muzeografiei.

- Asigurarea unei salarizări în muzee echivalente cu cea din învățământ, întrucât actualul nivel de salarizare îndepărtează cadrele bine pregătite, și mai ales tinerii, de munca din muzeu.

- Definirea statutului de cercetător în muzeu.

- Comisiile naționale — CMC și CMASI — să elaboreze criterii, norme, metodologii pentru activitatea muzeelor și din domeniul monumentelor.

- Revitalizarea consiliilor de administrație a muzeelor, a consiliilor științifice în care să fie incluși și specialiști din afara muzeului.

- Crearea unui sistem de pregătire a conservatorilor și restauratorilor, în colaborare cu Ministerul Învățământului.

- Relansarea activității de evidență științifică a patrimoniului muzeal — activitate de bază a muzeelor.

- Sprijinirea dotării muzeelor cu calculatoare.

- Elaborarea unui tratat de muzeologie.

- Să se solicite ca facultățile de istorie, din anii terminali, să facă specializări și în domeniul muzeologiei, al ocrotirii patrimoniului cultural, iar facultățile de biologie să facă specializări în conservare.

- Expozițiile din străinătate să se programeze din timp pentru a fi bine pregătite și organizate.

Așa cum s-a afirmat în ședința de închidere, urmează ca direcțiile de profil din Ministerul Culturii să analizeze propunerile făcute, selectând cele ce pot fi soluționate în cursul acestui an, prin includerea lor în planul de strategie în domeniul ocrotirii patrimoniului cultural sau prin intervenții la organismele statului pentru rezolvarea acelor probleme care depășesc competența Ministerului Culturii.

GAVRILĂ SARAFOLEAN